

Dr. Öğr. Üyesi A. Özge YENİCE CEYLAN

Çukurova Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Medeni Hukuk Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi

**YAPI İPOTEĞİ
(TMK m. 893/I-3, m. 895-897)**

onikilevha

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
İÇİNDEKİLER	IX
KISALTMALAR	XV
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

§ 1. YAPI İPOTEĞİNİN İPOTEK HAKLARI İÇİNDEKİ KONUMU VE ÖZELLİKLERİ

I. İPOTEK KAVRAMI VE TÜRLERİ	5
A. Kavram.....	5
B. İpotek Türleri	6
1. Genel Bilgi.....	6
2. İradi İpotekler.....	9
3. Kanuni İpotekler.....	10
a. Genel Bilgi.....	10
b. Tescile Tâbi Olmayan Kanuni İpotekler.....	12
c. Tescile Tâbi Olan Kanuni İpotekler.....	14
(1) Tescile Tâbi Olan Kanuni İpoteklerin Ortak Özellikleri.....	14
(2) TMK m. 893/I'de Düzenlenen Kanuni İpotek Hakları.....	17
(3) Bakım Alacaklarının Kanuni İpotek Hakkı.....	18
(4) Üst Hakkına İlişkin Kanuni İpotek Hakkı.....	20
(5) KMK m. 22'de Düzenlenen Kanuni İpotek Hakkı ...	24
(6) Vakıflar Kanunu Kapsamında Taviz Bedeline İlişkin Düzenleme	25

(7) Tersane Sahibinin Kanuni İpoteğ Hakkı.....	26
(8) Yapı İpoteği	27
II. TAŞINMAZ REHNİNE HÂKİM İLKELER VE İPOTEĞİN ÖZELLİKLERİ.....	31
A. Taşınmaz Rehnine Hâkim İlkeler	31
1. Tapu Siciline Güven İlkesi.....	31
2. Belirlilik İlkesi.....	34
a. Rehin Hakkı ile Güvence Altına Alınan Alacağın Belirli Olması.....	34
b. Rehin Konusu Taşınmazın Belirli Olması	36
3. Kamuya Açıklık (Aleniyet) İlkesi.....	38
4. Derecelerin Sabitliği İlkesi.....	39
B. İpoteğin Özellikleri	42
1. İpoteğin Ferî ve Tali Nitelik Taşımı.....	42
a. Ferîlik	42
b. Talilik	48
2. Lex Commissoria Yasağı.....	48
3. Kîymetli Evraka Bağlanamaması	50
4. İpotekte Temel İlişkideki Borçlunun Sorumluluğunun İpotekli Taşınmazla Sınırlı Olmaması	50
5. Başkasının Borcu İçin İpotek Verilebilmesi.....	51

İKİNCİ BÖLÜM

§ 2. YAPI İPOTEĞİNİN TARAFLARI VE KONUSU

I. YAPI İPOTEĞİNİN TARAFLARI	55
A. Yapı İpoteği Alacaklısı.....	55
1. TMK m. 893/I-3 Hükümünün İncelenmesi	55
a. Yeni ve Eski Hükümlerin Karşılaştırılması.....	55
b. Zanaatkâr ve Yüklenici Kavramları ile İşçi Kavramının Karşılaştırılması.....	56

c.	Eser Sözleşmesinin Varlığının Zorunlu Olup Olmadığı Sorunu	57
d.	Yapı Alacaklısı Kavramı	59
2.	Yükleniciler (Unternehmer)	60
a.	Yüklenicilerin TMK m. 893 Kapsamında Yapı Alacaklısı Sayılıp Sayılmadığı Sorunu	60
b.	Yüklenici Kavramı ve Türleri	61
(1)	Yüklenici Kavramı.....	61
(2)	Yüklenici Türleri.....	62
(a)	Genel Yüklenici – Tam Yüklenici	62
(b)	Yan (Kısmi) Yüklenici	63
(c)	Asıl (Üst) Yüklenici – Alt Yüklenici.....	64
c.	Yüklenicinin Adı Ortaklık Olması.....	66
d.	Yüklenicinin Ticari Ortaklık Olması	69
3.	Alt Yükleniciler (Subunternehmer)	69
a.	Yasal Düzenleme.....	69
b.	Alt Yüklenici (Taşeron) Kavramı ve Alt Yüklenici İhtiyacı	70
c.	Alt Yüklenici, Yüklenici ve Yapı Maliki Arasındaki Hukuki İlişki.....	72
d.	Yapı Malikinin Alt Yükleniciye Karşı Yapı İpoteği ile İlgili Sorumluluğu.....	73
e.	Mükerrer Ödeme Yapma Riski (Doppelzahlungsrisiko) ..	77
4.	Zanaatkârlar.....	83
5.	Diğer Kişiler.....	84
a.	Vekaletsiz İş Görenler.....	85
b.	Kira İlişkisinin Varlığı Durumunda Yapı Alacaklısı Olabilecek Kişiler	87
(1)	Kiracının talimatıyla yapı faaliyetini gerçekleştirenler.....	87
(2)	Kiracının kendisinin gerçekleştirdiği yapı faaliyetleri.....	90

(3) Alt Kira İlişkisi ve Kullanım Hakkının Devri Hâlinde Yapı Alacaklısı	91
(4) Haksız Yapıda Yapı Faaliyetinde Bulunanlar	93
(5) Taşkın Yapıda Yapı Faaliyetinde Bulunanlar	94
6. Yapı İpoteğinin Tescilini Talep Etme Hakkı Olmayanlar.....	96
a. Hizmet Sözleşmesi Kapsamında Yapı İşinde Çalışan İşçiler	96
b. Yapı İşine Sadece Malzeme ile Katkı Sağlayanlar.....	97
c. Mimarlar ve Mühendisler.....	99
d. Yapı İşine Kredi Sağlayanlar	101
B. Yapı İpoteği Borçlusu.....	101
1. Taşınmaz Maliki.....	102
2. Taşınmazı Sonradan Edinenler.....	103
3. İflas Masası	105
II. YAPI İPOTEĞİNİN KONUSU	106
A. Genel Bilgi.....	106
B. Yapı Kavramı	108
1. Yapı ve Diğer İş Kavramı	108
2. Taşınır Yapıların Durumu.....	111
3. Yapı İşinin Gerçekleştiği Taşınmazın Aile Konutu Olması	112
C. Arazi.....	115
D. Tapu Kütüğünde Ayrı Sayfaya Kaydedilebilen Bağımsız ve Sürekli Haklar	117
E. Kat Mülkiyeti Kütüğüne Kayıtlı Bağımsız Bölümler	119
F. Yapı İpoteği Tesis Edilmeyen Taşınmazlar	121
1. Kamu Mali Niteliğindeki Taşınmazlar	121
2. Dernek ve Vakıf Taşınmazlarının Durumu	123

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

§ 3. YAPI İPOTEĞİNİN TESCİLİ

I. YAPI İPOTEĞİNİN TESCİLİ İÇİN GEREKLİ KOŞULLAR....	125
--	-----

A.	Genel Bilgi.....	125
B.	Bir Yapı Alacağının Varlığı.....	126
1.	Yapı Alacağı Kavramı	126
2.	Yapı Alacağının Kapsamı.....	130
C.	Alacağın Malik Tarafından Kabul Edilmiş veya Mahkeme Kararıyla Tespit Edilmiş Olması	133
1.	Alacağın Malik Tarafından Kabul Edilmiş Olması	133
2.	Alacağın Mahkeme Kararıyla Tespit Edilmiş Olması.....	141
D.	Malikin Alacak İçin Yeterli Güvence Göstermemesi.....	145
E.	Tescili Talep Süresinin Geçmemiş Olması.....	149
II.	YAPI İPOTEĞİNİN TESCİLİ	158
A.	Genel Bilgi.....	158
B.	Tescil Talebi.....	160
1.	Tescil Talebinde Bulunmaya Yetkili Kişiler.....	160
2.	Yapı İpoteğinin Tescilini Talep Hakkının Hukuki Niteliği 163	
a.	Şahsi Talep Görüşü	163
b.	Aynı Talep Görüşü	164
c.	Eşyaya Bağlı Borç Görüşü	166
d.	Yenilik Doğuran Hak Görüşü	168
C.	Tescilin Dayanağı ve Tarzı	169
D.	Geçici ve Kesin Tescil.....	171
1.	Geçici Tescil.....	171
2.	Kesin Tescil.....	184

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

§ 4. YAPI İPOTEĞİNİN SIRASI, ÖNCELİĞİ VE SONA ERMESİ

I.	YAPI İPOTEĞİNİN SIRASI	187
A.	Genel Bilgi.....	187
B.	Yapı İpoteği Alacaklılarının Kendi Aralarındaki Sıra	190

C. Yapı İpoteğinin Diğer İpotekler Karşısındaki Sırası	195
II. YAPI ALACAKLILARININ TAŞINMAZDAKİ DEĞER ARTIŞI ÜZERİNDEKİ ÖNCELİK HAKLARI	198
A. Genel Bilgi.....	198
B. Öncelik Hakkının Konusu.....	202
C. Öncelik Hakkının Kullanılmasının Koşulları	205
1. Genel Bilgi.....	205
2. Objektif Şart	206
3. Sübjektif Şart	211
D. Öncelik Hakkının Kullanım Şekli	215
1. Dava Yoluyla Kullanımı	215
2. Davanın Hukuki Niteliği.....	218
3. Davanın Tarafları	224
a. Davacı.....	224
b. Davalı.....	225
E. Öncelik Hakkının Hükümleri	228
1. Genel Bilgi.....	228
2. Değer Artış Bedelinin Bölüşülmesi	229
III. YAPI İPOTEĞİNİN SONA ERMESİ	231
A. Terkin	231
B. Rehin Konusu Taşınmazın Yok Olması veya Kamulaştırılması	232
C. Yapı Alacağının Sona Ermesi.....	233
D. Yeterli Güvence Gösterilmiş Olması	233
SONUÇ	235
KAYNAKÇA	253